

ALUMINIJ

Glasilo delovnega kolektiva tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

IZDAJA DELAVSKI SVET
TOVARNE GLINICE IN
ALUMINIJA
»BORIS KIDRIČ«
KIDRIČEVO

UREDNIŠKI ODBOR

Janez Kostanjevec, predsednik, Filip Dolinar, Ivan Horvat, Stojan Kerbler, dipl. ing., Franc Meško, Simon Pešec, Janez Sukič, Milan Trop, dipl. ing., Franc Vrlič, Anton Zadravec in odgovorni urednik tovarniškega časopisa Stane Tonejc, dipl. ing.
Tisk CP Mariborski tisk Maribor
Rokopisov in slik ne vračamo

ŠT. 1

JANUAR 1967

LETNIK V.

DRUŽBENO EKONOMSKE OSNOVE ZA NADALJNI RAZVOJ KOMUNE PTUJ

INDUSTRIJA

Nadaljnji razvoj industrije na našem območju bodo usmerjali splošni gospodarski cilji ter že dosežene možnosti, bolj kot doslej pa bo odvisen od zahtev do-

mačega trga in skupne vključitve v mednarodno delitev dela. Te ugotovitve nalagajo gospodarskim organizacijam za odločilen pogoj nadaljnega obstoja in razvoja učinkovitejše gospodarjenja. Zato bo potrebno:

- bolje izkoriščati in modernizirati obstoječe zmogljivosti,
- izboljšati pripravo dela in modernizirati proizvodne postopke,
- smotrneje razporediti in zaposliti delavce na vseh delovnih mestih,
- tesnejše proizvodno in poslovno sodelovanje sorodnih gospodarskih organizacij.

Gospodarske organizacije s te zahteve v svojih načrtih razvoja do l. 1970 v glavnem upoštevale.

Po predvidevanjih gospodarskih organizacij bo celotni dohodek v letu 1970 okrog dva in polkrat večji kot v letu 1965 pri dvakratnem povečanju osnovnih in obratnih sredstev in 8% povečanju zaposlenih. Vzporedno s tem bi naj bil dohodek 2,2-krat večji kot v letu 1965. Neto osebni dohodki bi naj narasli za 75%, sredstva za sklade pa za okoli 150%. Iz predvidene delitve izhaja, da bodo industrijske gospodarske organizacije razpolagale z znatnim sredstvi za osebne dohodke, zlasti pa za razširjeno reprodukcijo. S tem bi se približali smotru, ki ga je gospodarska reforma s sistemskimi spremembami želela doseči.

V naslednjih štirih letih so predvidene v industriji precejšnje investicije in sicer v višini 25 milijard starih dinarjev. Tri četrtine predvidene vsote bo porabljen za modernizacijo obstoječih in nabavo novih naprav in strojev, ena četrtina pa za gradbene objekte. Investicije se bodo v glavnem financirale iz sredstev podjetij, s krediti pa bi kriili le 30% potreb.

KMETIJSTVO

Nadaljnji razvoj kmetijske proizvodnje bo usmerjen v intenzivnejše izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, tako družbenega kot zasebnega sektorja kmetijstva in v večanje delovne storilnosti.

Osnovni proizvodni panogi za tržišče ostajata v občini do leta

1970 vinogradništvo in živinoreja. Predvidene obnove v sadjarstvu še ne bodo bistveno vplivale na povečanje proizvodnje, ker bodo prvi obnovljeni nasadi šele po letu 1970 začeli prehajati v rodnost. Celotna bodoča rastlinska proizvodnja bo podrejena živinski proizvodnji. S tem, ko so nastali novi živinorejski centri pri kmetijskem kombinatu in bo zagotovljena izrabljenost razpoložljivih hlevskih kapacitet pri zasebnikih, je nastala velika potreba po voluminozni krmni, ki jo predstavlja travniško seno, detelje in krmne rastline za silažo. Tudi potrebe po zrnati krmni presegajo sedanje kapacitete žita. Kmetijski kombinat bo po svojih predvidevanjih do leta 1970 težil k povečanju obdelovalnih površin, k zaokroževanju površin z arondacijami ali dodatnimi nakupi. Za intenzivnejšo izkoriščanje je treba nujno urediti zemljišča v Pesniški dolini. Vzporedno bodo pripravili idejni projekt za regulacijo Poljskave, kjer so kvalitetna zemljišča za bodočo proizvodnjo in je nujna ureditev vodnega režima.

TRGOVINA

Predvideni splošni gospodarski razvoj v naslednjem obdobju bo omogočil nadaljnje naraščanje potrošnje in s tem tudi prometa trgovine. Zato bo nujno učinkovitejše posredovanje blaga iz

proizvodnje do potrošnje. Polozaj trgovine se je po gospodarski reformi bistveno izboljšal in to bo omogočalo povečanje vpliva trgovine na obseg proizvodnje in njen sortiment.

Vzporedno s povečanjem blagovnega prometa bosta v planiranem obdobju ustrezno naraščala tudi celotni dohodek in narodni dohodek.

Porast nominalnih in realnih osebnih dohodkov in s tem večja kupna moč in organizacija širše mreže bosta vplivala na povečanje družbenega bruto proizvoda.

IZVOZ

Gospodarska reforma terja učinkovitejše gospodarjenje od vsake gospodarske organizacije. Ob zmanjšani notranji potrošnji in uvajanju sodobne tehnologije postaja izvoz izredno važen dejavnik nadaljnega gospodarskega razvoja. Modernizacija naprav in boljše izkoriščanje zmogljivosti ter vzporedno s tem prehod na specializirano, velikoserijsko proizvodnjo bodo usposabljal naša podjetja za večje tehnične, finančne in druge aranžmaje s tujino.

Po predvidevanjih gospodarskih organizacij bi naj v letu 1970 izvozili za 3.754.791 dolarjev blaga ali za 55% več kot v letu 1965. Izvoz bi torej naraščal za 11% letno.

(Nadaljevanje na 8. str.)

Ob spominu na Borisa Kraigherja

Potem ko smo zvedeli, da je tragično preminil Boris Kraigher, smo sklicali v našem podjetju žalno sejo upravnega odbora, ki so ji prisostvovali vsi predsedniki organov upravljanja in vodilni delavci. Na tej seji je predsednik upravnega odbora Simon Pešec povedal naslednje:

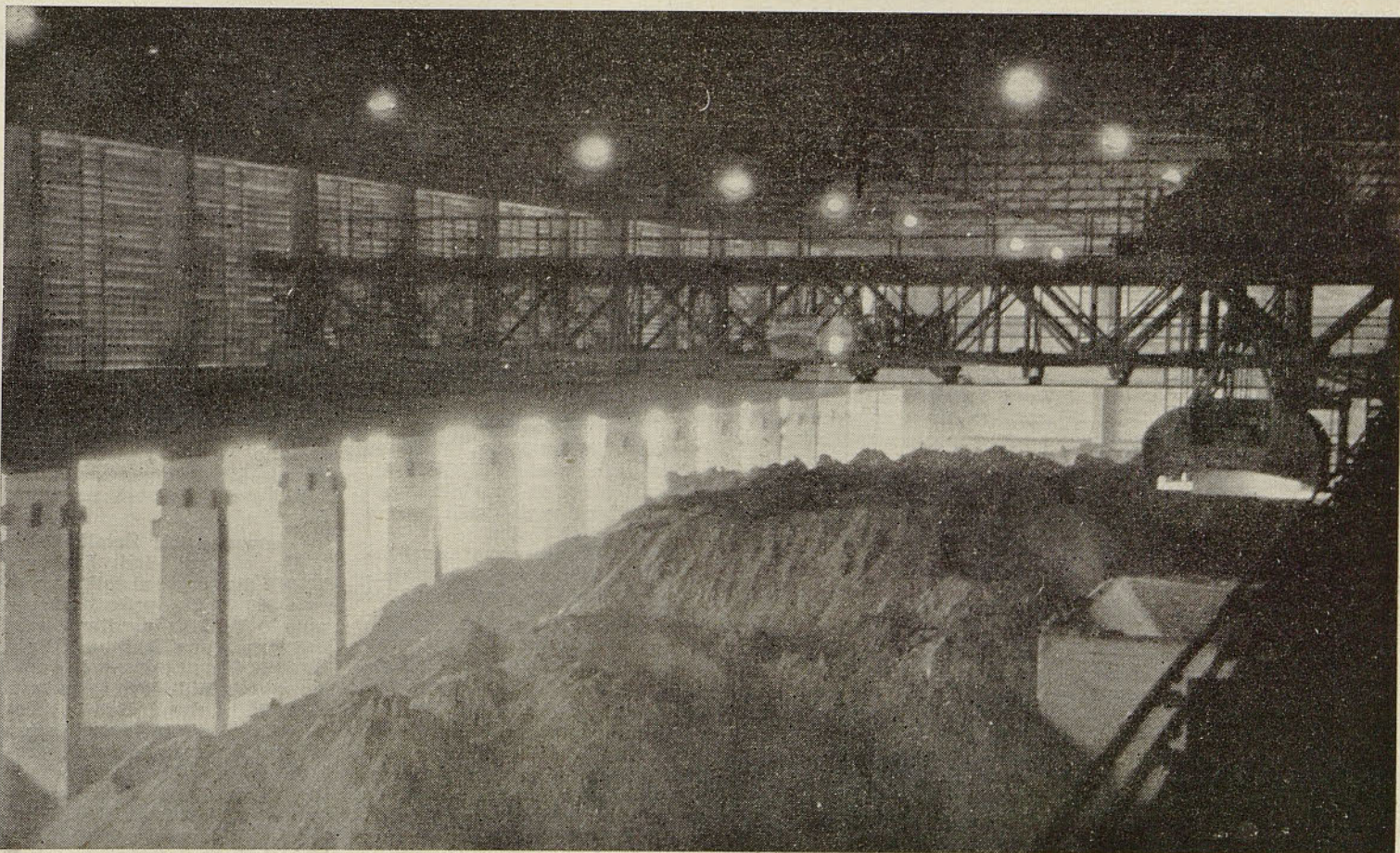
»Globoka žalost je zajela vso našo deželo, ko se je razširila vest, da je včeraj v težki prometni nesreči skupaj s sinom Janezom izgubil življenje narodni heroj tovariš Boris Kraigher, človek, s katerim so najtesneje povezane vse velike bitke slovenskega in jugoslovanskega naroda zadnjih desetletij.

Pogled na življenjsko pot Borisa kaže, da je bil eden od osrednjih osebnosti v vsem našem novem dogajanju, osebnost, ki je bistveno prispevala, da so se ljudske sile sprostile v zgodovinska dejanja.

Ko tehtamo prehojeno pot velikega revolucionarja, nam hitro postane očitno, da so njegovi uspehi plod jasnega in premišljenega koncepta, ki ga je v vsaki situaciji gradil z veliko politično daljnovidnostjo in hkrati študijozno in revolucionarno doslednostjo. Njegovi življenjski podatki pričajo, da je bil Boris vselej tam, kjer se je bil odločilen boj na naši poti v socializem.

Težka žalost, ki nas teži danes ta dan, trajen spomin, ki ga živi delo Borisa Kraigherja v vsakem od nas, vse to terja, da dosledno izpeljemo koncept, ki je izražal sposobnosti in ki mu je

Nadaljevanje na 8. strani

Pokrito skladišče boksita

Na pot petemu letniku Aluminija

S to številko stopa »ALUMINIJ« v svoje peto leto. Štirje dosednji letniki so za nami in verjetno že lahko rečemo, kaj nam prinaša in če nam je potreben ali ne. Kot bralci si ga brez dvoma vsi želimo in smo nejevoljni, če ga ni o pravem času. Znamo biti tudi dovolj kritični do svojega lista in njegovih sodelavcev, le da ne vedno na pravem mestu. Večkrat imamo kar dobre pripombe na sestavke, toda le v ožjem krogu smo pripravljene povedati kaj nam ni všeč in česa si želimo. Nismo pa toliko korajžni, da bi napisali svoje mnenje in predloge, bodisi za objavo ali le uredniškemu odboru kot nasvet.

Uredniški odbor je že večkrat vabil k sodelovanju vse članke delovne skupnosti, pa se le redki odzovejo in še ti le enkrat ali kvečjemu dvakrat. Vsakemu res ne »leži« pisanje in se ne more odločiti, da bi kaj napisal, pa čeprav ima dobre predloge in ideje. Tak naj pride k enemu od članov uredniškega odbora ali v izobraževalni center, se pogovori in bodo tam napisali njegove probleme oziroma želje.

V podjetju ni stalnega urednika, ki bi lahko obiskoval posamezne organizacijske enote in delovne skupine, se pogovoril z delavci na delovnem mestu o njihovem delu in življenju. Vendar pa lahko podobno dosežemo s sodelovanjem čimveč članov delovne skupnosti — naših bralcev. Zavedati se moramo, da je »ALUMINIJ« namenjen izključno nam in da ne prinaša in tudi v bodoče ne bo prinašal sestavkov, ki sodijo v dnevno časopisje ali v strokovne revije. List je bil ustanovljen z nalogo obveščati in izobraževati naše bralce. Tega se mora zavedati tudi uredniški odbor in mora kljub pomanjkanju prispevkov odložiti takega, ki ne sodi v naš časopis, bil bi pa primeren za kak drugi časopis, na primer za športni list ali literarno revijo. Do sedaj je uredniški odbor odložil le dva do tri članke.

S slikovnim materialom je v zadnjem času precej bolje, saj smo s tovarišem Stojanom Kerblerjem dobili res mojstra dobre fotografije. Ni pa s tem nobenemu članu kolektivna onemogočeno, da bi poslal svoje slike za objavo v »ALUMINIJU«.

Po sklepu DS bo »ALUMINIJ« izhajal mesečno ne glede na obseg. Prav lahko se primeri, da boste prejeli namesto dosedanjih osem le šest strani ali celo samo štiri. Upajmo, da do tega ne bo prišlo in če se bomo v zadostni meri zavedali, da je to res NAŠ list, nam prispevkov ne more in ne sme zmanjkati.

Za uredniški odbor
E. V.

Požarne cevi iz poliestra

Tovarna »Induplat« iz Jarš je osvojila prvo nagrado za požarne cevi iz poliestra; le te so na notranji strani gumirane.

Značilnost teh cevi je ta, da so lahke in mehke in da zadržijo pritisk 40 atmosfer. V letu 1967 nameravajo proizvesti že 60.000 metrov teh cevi in to z dimenzijami a, b in c.

Na Nizozemskem je začela obratovati njihova prva elektro-liza aluminija. Imajo 120 peči, s katerimi bodo letno proizvedli 32.000 t aluminija. Pripravljen pa je že prostor za nadaljnjih 180 peči, s katerimi bodo zvišali skupno letno proizvodnjo na 70.000 t. Glinico bodo uvažali iz Nizozemske Gvajane (Surinam) z ladjami.

Zasedanja delavskega sveta

POSLEDICE DOLGIH PRIPRAV NA ZADNJO SEJO DELAVSKEGA SVETA V PRETEKLEM LETU SO BILE TE, DA SE JE NABRALO TOLIKO RAZNIH ZADEV, DA JIH NI BILO MOGOČE REŠITI NA ENI SEJI. SEJA JE BILA ZARADI TEGA PREKINJENA. OSNOVNI NAMEN TE SEJE JE PA BIL SPREJEM VEČ SPLOŠNIH AKTOV PODJETJA.

Statut našega podjetja je vsklajen z najnovejšimi zakonskimi predpisi

Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o delovnih razmerjih je prinesel več sprememb in sočasno naročilo delovnih organizacijam, da morajo svoje splošne akte do 1. 1. 1967 vskladiti s temi spremembami. Naš delavski svet je o vseh spremembah razpravljal in jih v predloženi obliki sprejel. Pri sprejemanju popravkov statuta je sprejel pripombo, ki sta jo dala na določilo 222. člena svet proizvajalcev DE promet in vzdrževanje ter ta člen spremenil tako, da je določen rok za ponovni razpis natečaja za vodilna delovna mesta tri mesece pred potekom štirih let od zadnjega imenovanja.

Vse druge pripombe in dopolnitve statuta je delavski svet zavrnil. Pripombe so se nanašale na 45. člen, kjer bi se naj določilo, da lahko izvede anketo tudi služba, da bi bilo potrebno vključiti med vodilna delovna mesta tudi vodjo kadrovske-socialne službe in da je 215. člen zakompliciran ter nerazumljiv.

Pravilnik o delovnih razmerjih

Delavski svet je sprejel spremembe in dopolnitve pravilnika o delovnih razmerjih s tem, da je potrebno 8. člen dopolniti z določilom, da se vsaka objava prostega delovnega mesta objavi v podjetju na oglasnih deskah.

Ostalih pripomb na osnutek popravkov pravilnika o delovnih razmerjih delavski svet ni sprejel. Pripombe so bile: na 7. člen — komisija bi naj skupaj s kadrovske službo izvršila objavo prostega delovnega mesta (komisija sklene, da je potrebno objaviti delovno mesto, objava je pa samo izvršitev sprejetega sklepa, zato je takšno določilo v pravilniku nepotrebno; na 8. člen — precizirati način sprejemanja vlog na razpisano oz. objavljeno delovno mesto (takšno določilo sodi kvečjemu v poslovnik o delu komisije za sprejem); na 23. člen — ali so določila tega člena v skladu z zakonom (delavski svet je ugotovil, da so, zato je 23. člen sprejel v neizpremenjeni obliki).

Pravilnik o izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju

Delavski svet je sprejel pravilnik o izobraževanju in strokovnem izpopolnjevanju s tem, da je prvi odstavek 25. člena dopolnil tako, da se dokaže strokovna usposobljenost določene stroke s spričevalom o zaključnem izpitu in da se 31. člen spremeni v toliko, da sklene direktor podjetja pogodbo s štipendistom na osnovi sklepa komisije za kadrovanje in štipendiranje, ne pa komisije izobraževalnega centra, kot je bilo določeno v osnutku. Ostalih pripomb sveta proizvajalcev DR osrednjih služb delavski svet ni sprejel. Pripombe so se nanašale na drugi način določevanja rokov za polaganje izpitov posameznih kvalifikacij in da bi podjetje prevzelo obveznost, da bo štipendista po končanem študiju sprejelo v delovno razmerje, v primeru, da pa tega ni mogoče izvršiti, mu je dolžno to sporočiti eno leto pred dokončanjem študija. — Delavski svet je sodil, da je takšna

obveza v splošnem aktu podjetja nepotrebna, ker so razmere v konkretnih primerih najrazličnejše.

Poslovnik delavskega sveta

Na poslovnik delavskega sveta ni bilo pripomb. Delavski svet ga je sprejel v predloženi obliki. V poslovniku je nekaj novosti, ki jih bodo morali člani delavskega sveta upoštevati pri svojem delu na zasedanjih delavskega sveta.

Poročilo o družbeni prehrani

Na zahtevo delavskega sveta je vodja družbene prehrane poročal o delu in problemih družbene prehrane v našem podjetju. — Delavski svet je po daljši razpravi o poročilu naročil, da je potrebno točno izvajati določila pogodbe, ki je sklenjena z dobaviteljem tople in hladne malle.

Kontrola raztaljene sive litine v obločni peči pred zalivanjem katodnih blokov

Nabava osnovnih sredstev

Delavski svet je odobril za potrebe posameznih delovnih enot nabavo osnovnih sredstev, in sicer:

— za DE glinico: hidravlični reductor v vrednosti 72.000 N dinarjev, za rekonstrukcijo osebnega in tovornega dvigala 34.620 N din, za izdelavo posluževalnih podestov 35.000 N din, za nabavo 7 zabojem za smeti 23.814 N din, za nabavo 2 12-kanalnih kompenzacijskih registriranih instrumentov 42.00 N din,

— za DE energetiko: en računski stroj in eno vagonsko cisterno v skupni vrednosti cca 22.000 N din,

— za DE aluminij: 20 parov stegspojev pri izklopu elektrolitskih peči v vrednosti cca 76.000 N din,

— na osnovi predlogov kapitalne izgradnje in vodstva osrednjih služb: — za rekonstrukcijo industrijskih tirov ob povečanju skladišča boksita cca 33.000 N din, za izdelavo propagandnih panojev in transparentov o varstvu pri delu cca 24.000 N din, za

prekoračitve cene izgradnje 30-stanovanjskega bloka cca 23.000 N din in za prekoračitve cene izgradnje 40-stanovanjskega bloka 550.000 N din, pri čemer je pa naročil kapitalni izgradnji, da mora do prihodnje seje pripraviti poročilo o gradnji 40-stanovanjskega bloka v Ptuj, iz katerega mora biti razvidno, kako je potekala gradnja, kako so porabili odobrena finančna sredstva, zakaj je prišlo do prekoračitve, kakšna je cena 1 m² stanovanja v primerjavi z drugimi stanovanji, ki se gradijo v Ptuj in so izvajalci druga podjetja.

Določitev kvot za planirane stroške

Delavski svet je za leto 1967 določil sledeče kvote stroškov: — za reklamo 20.000 N din, za reprezentanco 35.000 N din in za prevoze z osebnimi avtomobili 350.000 N din.

Oročitev sredstev

Na osnovi sporazuma, ki je bil dosežen med dravskimi elektrarnami Maribor, kreditno banko Ptuj in našim podjetjem, je delavski svet odobril oročitev sredstev pri kreditni banki Ptuj v

Podaljšanje roka za predložitev zaključnega računa

Delavski svet je zaprosil službo družbenega knjigovodstva za odobritev podaljšanja roka za predložitev zaključnega računa od postavljenega termina 15. februarja na 28. februar, zato ker je podjetje dolžno izvesti revalorizacijo osnovnih sredstev ter ta elaborat priložiti zaključnemu računu. Navodila za izvedbo revalorizacije so izšla šele v drugi polovici meseca decembra, zato je za izvedbo tako velikega dela v našem podjetju potrebno mnogo časa in je prošnja utemeljena.

Izplačilo za dopust v letu 1967

Delavski svet je sklenil, da bomo v letu 1967 izplačali vsakemu članu delovne skupnosti 500 N din v gotovini na osnovi določil pravilnika o izplačevanju iz sredstev skupne porabe za letni dopust članom delovne skupnosti. Član delovne skupnosti, ki bo odšel na dopust in se izkazal s potrdilom, da je bil na dopustu v počitniškem domu z več kot štirimi družinskimi člani pa bo dobil za vsakega nadaljnjega čla-

višini N din 2.000.000, pri tem pa je sklenil, da je oročitev treba izvršiti z dnem, ko nam enak znesek preodkazejo dravske elektrarne Maribor na račun popusta pri ceni za dobavljeno električno energijo v letu 1966. — Čas oročitve teh sredstev je 13 mesecev.

Pomoč in dotacije

Delavski svet je razpravljal o prošnjah za denarno pomoč in dotacije, ki so jih vložile razne šole, društva in organizacije. Delavski svet je odobril naslednje dotacije:

— osnovni šoli Žetale 3.000 N din, osnovni šoli Leskovec 2.000 N din, osnovni šoli Ptujška gora 200 N din, pokrajinskemu muzeju Ptuj za ureditev razstavnega paviljona v Ptuj 35.000 N din, vzgojno-varstvenemu zavodu Kidričevo za nabavo telovadnih pripomočkov in opreme 3.000 N din in tovarniškemu odboru sindikata za kritje stroškov za športna tekmovanja 5.000 N din. DS ni odobril zaprosene dotacije tovarniškemu komiteju ZK v znesku 6.810 N din, ki bi jo le-ta potreboval za kritje svojih obveznosti.

na še po 50 N din, kot to predvideva 4. člen zgoraj navedenega pravilnika.

Delavski svet je sočasno ugotovil, da je potrebno izvršiti v pravilniku o izplačevanju iz sredstev skupne porabe za letni dopust članom delovne skupnosti v gotovini spremembe in dopolnitve, zato je pooblastil upravni odbor, da te spremembe pripravi in jih po predpisnem postopku da v razpravo članom delovne skupnosti.

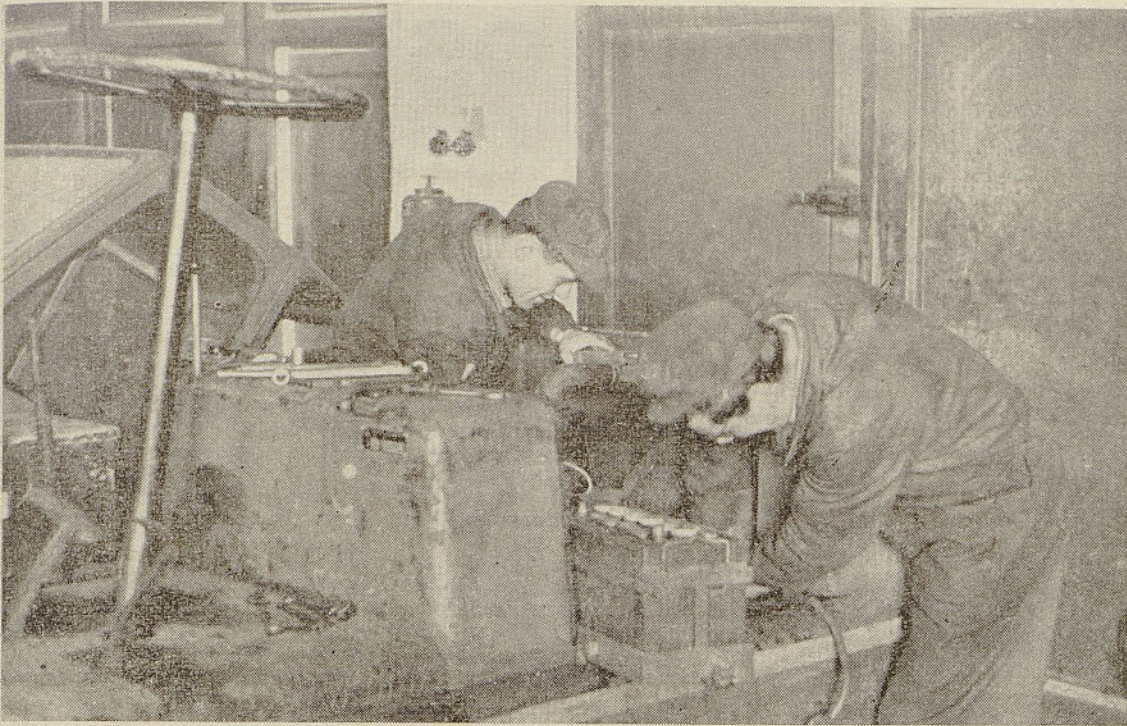
Cepljenje proti gripi

Tudi v zimski sezoni 1966/67 je treba izvršiti cepjenje vseh članov delovne skupnosti proti gripi. Učinki dosedanjih cepljenj so bili pozitivni. — Stroške cepjenja krije do polovice naše podjetje, drugo polovico pa plača komunalni zavod za socialno zavarovanje Maribor.

Periodični obračun počitniškega doma za III. četrtoletje

Delavski svet je obravnaval periodični obračun za tretje tromesečje, ki ga je predložil po-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Iz mehanične delavnice

Novosti v statutu in v pravilniku o delovnih razmerjih

Po sprejetem zakonu o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o delovnih razmerjih je upravni odbor našega podjetja naročil vodstvu osrednjih služb, da naj pripravi popravke statuta in pravilnika o delovnih razmerjih. Direktor je imenoval posebno komisijo, ki je pripravila popravke teh splošnih aktov. Tako popravljen statut in pravilnik o delovnih razmerjih je delavski svet sprejel na svoji seji 23. decembra 1966, potem ko je obravnaval vse pripombe, ki so jih podali sveti proizvajalcev delovnih enot in člani delovne skupnosti.

Iz statuta je izločena vsa materija, ki se po novelliranem zakonu o delovnih razmerjih lahko regulira s splošnim aktom, t. j. s pravilnikom. S tem smo dosegli, da se dobris del materije iz delovnih razmerij ne ponavlja v dveh splošnih aktih. Razen tega so določila statuta spremenjena:

— v členu 111 so omenjeni vodilni delavci, med katere je na novo uvrščeno delovno mesto vodje službe varnosti pri delu, v zvezi s tem pa so popravljeni tudi vsi drugi členi, ki govore o vodilnih delavcih;

— v členu 132 je dodano, da vodja DE imenuje strokovne komisije v okviru svojega delokroga in da obvezno prisostvuje zasedanjem sveta proizvajalcev delovne enote. (Tako smo v praksi že doslej poslovali);

— X. poglavje — varstvo pri delu — je dopolnjeno tako, da bo utrjena osnova za varnejše delo v podjetju;

— 222. člen pa določa, da je rok za razpis ponovnega natečaja za vodilna delovna mesta tri mesece pred potekom štirih let od zadnjega imenovanja. S tem uvajamo reelekcijo za vsa vodilna mesta.

Pravilnik o delovnih razmerjih je spremenjen in dopolnjen v glavnem v sledečem:

V II. poglavju — Stopanje delavcev na delo v podjetje — smo ustrezno novemu zakonu uredili razpis in objavo prostih delovnih mest tako, da se vsa delovna mesta objavljajo, vodilna pa razpisujejo. Vsaka objava mora biti tudi v podjetju na oglasnih deskah. Novo je določilo, ki sankcionira dajanje neresničnih podatkov ob stopanju na delo. Na novo je reguliran postopek pri neuspešnem razpisu za vodilno delovno mesto. Skladno z določili zakona je urejeno premeščanje delavcev, če to narekujejo po-

trebe podjetja. Premešča lahko samo kolektivni organ in sicer v delovnih enotah komisija za sprejem delavcev na predlog strokovne komisije, ki jo imenuje vodja delovne enote. Razporeditve iz ene delovne enote v drugo delovno enoto predlaga strokovna komisija, ki jo imenuje direktor; predlog o razporeditvi daje strokovna komisija v odločanje komisijama za sprejem obeh delovnih enot. Če obe komisiji v svojih sklepih soglašata s predlogom strokovne komisije, se razporeditev izvede. Če pa ne pride do sporazumnega sklepa obeh komisij, odloči o razporeditvi upravni odbor. V 44. členu so obravnavane premeščitve v zvezi z višjo silo oziroma dogodki, ki se v podjetju izenčujejo z višjo silo. V teh primerih premešča v skladu z zakonom posamezna pooblaščen oseba — torej v okviru delovne enote vodja delovne enote, med delovnimi enotami pa direktor. Novost pri tem je, da ugovor zoper tako premeščitev nima moči odložitve.

V VI. poglavju — Odmori, počitki, dopust, zapustitev delovne mesta — je po izrecnem predpisu novele temeljnega zakona o delovnih razmerjih določeno v 70. členu, da je podjetje dolžno omogočiti delavcu, ki zapušča podjetje, izkoniščenje dopusta, razen v primerih izključitve in prenehanja dela po sili zakona. 89. člen na novo ureja dopust porodnice v primeru smrti otroka.

VIII. poglavje — Odgovornost delavcev za kršitev delovnih dolžnosti — poostrena je odgovornost za kršitev predpisov varnosti pri delu; v skladu z novelo TZDR so v členu 108 preurejeni zastaralni roki, v členu 115 je spremenjena pristojnost samoupravnih organov pri izključitvah. Sveti proizvajalcev delovnih enot izključijo delavca iz svoje delovne enote, delavski svet pa izključuje vodilnega delavca; na novo se ureja postopek izključitve v primeru samovoljne zapustitve dela. Postopek je bistveno poenostavljen in izključitev izreče pristojna komisija za izrekanje vzgojnih ukrepov na predlog kadrovske-socialne službe; na osnovi novele se ponovno uvaja zakonita domneva, da je delavec samovoljno prenehal z delom, če je neupravičeno izostajal z dela v statutu določenem času. Ta rok je v statutu določen s tremi neprekinjenimi dnevi neopravičenega izostanka. V členih 124 do 127 je ponovno uvedena odstranitev z dela (suspens), pri

čem se razlikuje odstranitev z delovnega mesta in sočasno razporeditev na drugo delovno mesto ter odstranitev iz podjetja.

IX. poglavje — Materialna odgovornost. — V tem poglavju je izpadla fiktivna odškodnina v primerih samovoljne zapustitve dela, ko je odškodnina znašala ne glede na dejansko škodo delavcev osebni dohodek za ves čas odpovednega roka. V členu 130 je na novo urejeno ugotavljanje škode, s tem da je ugotovitev škode v pristojnosti komisije, imenovane od vodje delovne enote oziroma direktorja.

X. poglavje — Prenehanje dela delavcev v podjetju — Skladno z novelo se poleg ukinitve delovnega mesta uraja še odpovedni razlog: zmanjšanje števila delavcev na delovnem mestu. Delavec, ki mu je prenehalo delovno razmerje vsled odprave delovnega mesta oziroma zmanjšanja zasedbe delovnega mesta, ima pravico do ponovnega sprejema na delo v enem letu, če se vzrok prenehanja delovnega razmerja v tem času odpravi. V 150. členu je na novo urejeno vprašanje prenehanja dela po samem zakonu.

XII. poglavje — Uveljavljanje pravic delavcev iz dela. — V tem poglavju so določila o rokkih vlaganja ugovorov in o dolžnostih odločanja drugostopnega organa v določenem roku usklajena z novelo zakona. V 163. členu se ponovno uvaja pravica sindikalne organizacije, da zastopa delavca pri uveljavljanju pravic iz delovnih razmerij na njegovo zahtevo ali z njegovo privolitvijo.

Vse ostale spremembe oziroma popravki v pravilniku o delovnih razmerjih so stilističnega značaja in popravki redosleda posameznih določil, kar ne vpliva na doseganje vsebine.

K.-n.

Radar v avtomobilih

Britanski fiziki so razvili mali prenosni radar, ki se lahko vgradi v kamione in druga vozila. Radar nam omogoča orientacijo, npr. na letaliških in požarnih vozilih v najgostejši megli oziroma v mraku. Ima tako veliko sposobnost razločevanja, da lahko v megli odkrijemo na razdaljo 60 metrov steber, vozilo ali skupino ljudi.

Človek, ne jezi se!

Jeza škoduje lepoti, so rekli naši predniki. Zdravniki pa dodajajo: pogosta jeza lahko resno škodi zdravju. Prvič ruši naše duševno ravnotežje, in drugič v mnogih primerih negativno deluje na telesno zdravje. Večina ljudi ve iz lastnih izkušenj, da so dobili krče v grlu, izgubili tek, čutili težo v želodcu, kadar so se zelo razjezili. Zdravniki v takem primeru svetujejo čim manj razburjanja in jeze. Ampak, žal, nikoli ne slišimo, kako naj to dosežemo.

Ta dobronamerni nasvet zdravnikov je razumeti tako, da naj se po možnosti izogibamo stvarim in dogodkom, ki bi nas utegnili razjeziti. Toda to ni mogoče. Človek se lahko včasih res izogne takšnim položajem, vedno pa se to ne da. Vendar v prvi vrsti niti ne gre za to. Kajti znano je, da se nekateri ljudje jeze za vsako figo, medtem ko se drugi, tako imenovani ljudje »s slo-novo kožo ali knjskimi živci«, ne razjeze niti v najtežjih situacijah. Jezi ne smemo iskati vzroka kje zunaj, ker je vedno v naši notranjosti. Vse je odvisno le od tega, kako reagiramo na kak zunanji povod. Taka reakcija pa je odvisna od razpoloženja in naše navade.

Jeza je namreč v glavnem le slaba navada! Navada pa je železna srajca in je tako globoko zakoreninjena v naši notranjosti, da vedno menimo, da je jeza sama po sebi razumljiva stvar. Ljudje smo že od mladih nog dalje tako vzgojeni in navajeni jeziti se, da nam niti na kraj pameti ne pade, da gre pri jezi le za grdo navado. Mogoče se bo komu zdela ta trditve smešna in neverjetna? Mnogim najbrž ne gre v glavo, da je to, če se kdo večkrat zelo razjezi, le slaba navada. Pa je vseeno tako! Obstajajo namreč tudi dokazi za tako trditev. Madež na novi obleki, zaradi katerega se, kadar smo nataktnjeni, jezimo na ves svet, ne napravi na nas nobenega posebnega vtisa, če se ob veseljem omizju poskušamo s prijatelji, kdo bo spravljal vase več sladke kapljice. Takoj, ko se zgodi kaj važnejšega, se prenehamo jeziti: če sredi družinskega prepira pride obisk, se ne smemo več jeziti, čeprav vzrok za jezo še naprej obstaja. Starejši ljudje se navadno ne jezijo več toliko in s tako ihto, kot mladi. Oni so namreč že spoznali, da se to ne splača. Najboljši dokaz, da je jeza navada, pa nam daje enostavno dejstvo, da se je lahko odvadimo: prepirljiva žena, ki je zaradi ljubezni premagala jezo in ljubosumje; strogi šef, ki je zaradi kake svoje izgube začel razumeti ljudi; trmasti otrok, ki je vedno pokazal svojo jeznoritost s tem, da se je stari materi za vsako malenkost metal na tla, očetova pravilna vzgoja pa je naredila iz njega pravo pohlevno ovčico. Vsi ti primeri dokazujejo, da je jeza v prvi vrsti odvisna od našega notranjega razpoloženja in stališča.

Če sem bil dovolj prepričljiv in sedaj soglašate z menoj, da je jeza le navada, vam lahko ponudim nekaj nasvetov za vsakdanjo rabo, ki pomagajo, da se odvadimo prepogoste jeze.

PRVIČ: Kdor hoče obvladati jezo, mu mora biti najprej jasno, da se ne sme boriti proti nekakšnim zunanjim vplivom, ampak le proti svoji slabi navadi, katero si je pridobil že v otroških letih. Da se ne splača jeziti se, pa četudi obstaja povod za to.

DRUGIČ: Najboljše je slabo navado, ki se ji pravi jeza, zamenjati s kako dobro navado, to pa je predvsem veselje. Kdor je lahko vesel vsake malenkosti, je vedno dobro razpoložen. Vesel človek pa se le težko razjezi!

TRETIČ: Če se v naši notranjosti prične prebujati jeza, jo poskušamo zadušiti s humorjem. Mnoge tako imenovane kočljive situacije imajo v sebi nekaj komičnega. Kdor se je naučil, da razume smešnost neugodnih situacij, ki jih zavestno sprejme, na primer tako, da se sam najbolj smeji šali, ki je bila napravljena na njegov rovaš, ta bo le redko prišel v skušnjavo, da bi se jezil.

IN KONČNO: Vsakomur se lahko zgodi, da se kljub dobrim namenom včasih le razjezi. Taka občasna jeza ne škoduje, če v takih trenutkih spozabe takoj in odločno reagiramo. Pri tem si pomagamo s sočno psovko; z udarcem ob mizo; hitro hojo, ki prehaja že kar v tek; ihtavim cepčenjem drv; loščenjem ali čiščenjem parketa; premeščanjem težkega pohištva...

Z malo vaje in fantazije se lahko občasni navali jeze spremenijo v koristno dejavnost!

ALUMINIJSKI VODNIK

V Kanadi za napetost 315 kV že dalj časa uporabljajo vodnik premera 35,4 mm, ki je bil izbran spriču največje dovoljene jakosti električnega polja. Odločili so se za aluminij — je-kleno vrv preseka 655/34 mm² z razmerjem aluminij/jeklo 19:1. Izkazalo se je namreč, da je ta vrv cenejša od normirane (razmerje aluminij/jeklo 7,7:1).

Pri podrobnem raziskovanju so dognali, da je razmerje aluminij/jeklo 19:1 najbolj ugodno tudi za 500 kV daljnovid, ki ima 4 vodnike premera 22,9 mm v snopu. Ta daljnovid je bil pred kratkim dograjen. P. V.

ALUMINIJ V PTT

Nemška poštna uprava uvaja v telefonsko omrežje nov tip kabla z aluminijanskim plaščem. Valovita površina zunanega plašča poveča prožnost ter upogljivost kabla in olajša delo ob montaži. Zunanjo protikorozijsko zaščito aluminijevega plašča tvori prevleka iz plastične mase, ovite s plastičnim trakom na poliizobutilenski osnovi, oba sloja pa obdaja še polivinilski ovoj. Premer kabla z zaščitnimi ovoji je 85 mm, njegova masa pa je 9,7 kg/m.

Indukcijska zaščita je dobra. Kabel s 600 pari žil so položili v neposredni bližini elektrificirane železniške proge in obratuje brez motenj. Nekoliko zahtevnejša je le namestitev svinčenih kabelskih spojk. Aluminijevo površino najprej očistijo oksidov, na očiščeno površino pa nato nanesejo posebno spojko. Nadaljnja montaža spojnice je enaka kakor na kablju s svinčnim plaščem.

S. K.

Varnost na železnici

Družba Vapor v Chicagu je izdelala napravo Alerter, ki avtomatično ustavi vlak, če bi se strojevodja kaj zgodilo. Poseben mehanizem reagira na običajne premike vozniaka v sedelu. Če teh premikov ni, da čez dvajset sekund zvočni signal. V primeru, da strojevodja ne odgovori na ta signal, se v desetih sekundah sprožijo avtomati, ki vlak zavro.

Dopisujte v
ALUMINIJ

Obračun za leto 1966 in osnovne postavke stroškov za leto 1967

Iz poročila plačilnega oddelka o izplačevanju oziroma obračunavanju dodatnih osebnih dohodkov po sklepih delavskega sveta izhaja, da je prišlo do nejasnosti pri obračunu osebnih dohodkov. — Komisija za poslovni plan in program je razpravljala o izvršitvi plana in o doseženih finančnih rezultatih v letu 1966 in predlagala delavskemu svetu, da naj odstopi od obračunavanja osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov posameznih delovnih enot in sklone, da naj se za leto 1966 obračunajo osebni dohodki tako, da se odobri obračun še enomesečnega osebnega dohodka, s tem da se izvrši dokončni obračun dodatnih osebnih dohodkov za celo leto.

Na osnovi tega je delavski svet sklenil, da je po zaključnem računu za leto 1966 treba izločiti potrebna sredstva za kritje osebnih dohodkov za dokončni obračun osebnih dohodkov po naslednjih kriterijih:

- enomesečni osebni dohodek, izračunan na osnovi 184 delovnih ur, pomnožen s sedanjo vrednostjo točke po delovnem mestu oziroma delovnih mestih in času, prebitem na posameznem delovnem mestu oziroma delovnih mestih.

Individualni obračun se izvrši po naslednjih kriterijih:

- možno število delovnih ur;
- dejansko izvršene ure, povečane za redni in izredni plačani dopust ter ure po osnovi PAO in IDD. K dejansko izvršenim uram je prišteti tudi dejansko opravljene nadure. — Pod postavko IDD je treba upoštevati tudi ure, prebite na orožnih vajah;

- procent razmerja, ki nastane z odnosom in se ga dobi tako, da se dejansko izvršene ure primerjajo z možnim številom delovnih ur. Procent je treba izračunati na dve decimaliki;

- izračuna se pet enomesečnih izplačil, ki so bila odrejena 1. aprila, 15. maja, 1. avgusta in 1. oktobra 1966 in enomesečni dodatek po 2. odstavku sklepa. Izračun vseh petih prejemkov se izvrši tako, kot je to zgoraj obrazloženo;

- dobljeni znesek osebnega dohodka po 4. alineji se pomnoži s procentom razmerja pod alinejo 3;

- ugotovi se znesek že izplačanih osebnih dohodkov;
- ugotovljeni znesek osebnih dohodkov pod alinejo 6 se odije od osebnega dohodka pod alinejo 5. Ta znesek mora praviloma predstavljati višino enomesečnega osebnega dohodka;

- po ugotovljenem povprečju osebnega dohodka vsakega posameznika za leto 1966 se izvrši korektura bolezni za čas, ko je veljalo kot osnova tromesečno povprečje in korektura dopustov za vse leto 1966. Korektura bolezni se izvrši za bolezni nad 30 dni;
- kolikor bi prišlo do primera, da bi po tem obračunu moral delavec od štiri do šest izplačanih enomesečnih osebnih dohodkov nekaj vrniti, se to ne upošteva;

- tak obračun se izvrši tudi za zaposlene v samskem domu. Člani, ki so med letom odšli iz podjetja, imajo prav tako pravico do obračuna osebnega dohodka za leto 1966, s tem da se obračun za njih izvrši tedaj, ko bodo to sami zahtevali;

- izplačilo omenjenega obračuna osebnih dohodkov za leto 1966 je treba izvršiti najkasneje do 25. januarja 1967.

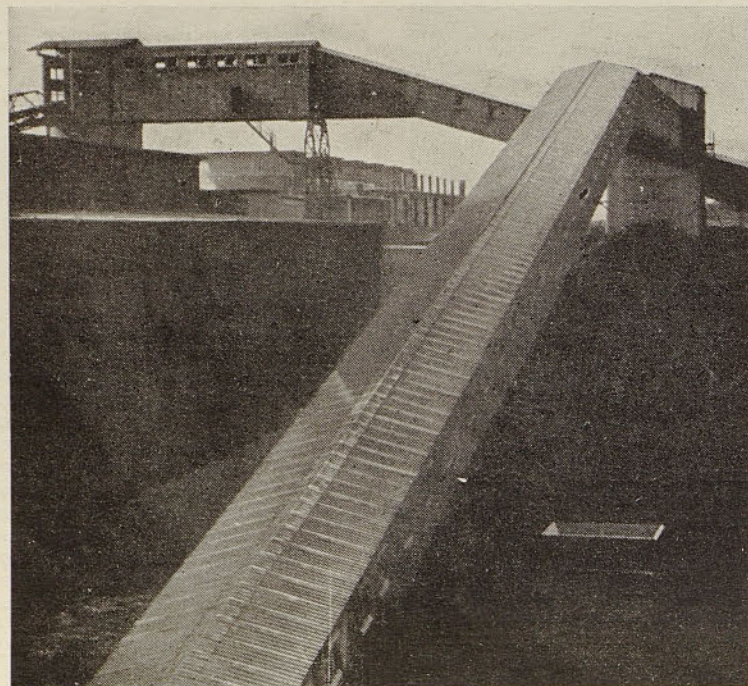
Delavski svet je še nadalje sklenil, da znaša vrednost točke za čas od 1. januarja 1967 do 31. marca 1967 0,87 S din za razliko od dosedanje vrednosti 0,65 S din. — Delavski svet je tudi sklenil, da je do 31. marca 1967

treba pripraviti in uveljaviti v pravilniku o delitvi dohodka in v pravilnikih o delitvi osebnih dohodkov nove odnose.

Revalorizacija osnovnih sredstev

Delavski svet je razpravljal o povišanju ovrednotenja osnovnih sredstev našega podjetja in

pri tem ugotovil, da je vrednost osnovnih sredstev obrata glinice, kotlarne, plinarne, elektro-lize A in B in usmerjevalnice v poslovnih knjigah nerealno visoko, zato je sklenil, da se koeficienti revalorizacije na osnovi zadnjega odstavka 10. člena zakona o revalorizaciji sredstev delovnih organizacij zmanjšajo za 50 % od dela predpisanih koeficientov, ki presega 1.

Transport boksita

Koeficienti revalorizacije, predpisani z zakonom o koeficientih in osnovi zakona za revalorizacijo sredstev delovnih organizacij, se za izračun revalorizacije osnovnih sredstev obratov vodarne, omehčevalnice vode, livarne, tovarne anodne mase, obrata za zalivanje katodnih blokov, vseh obratov delovne enote promet, strojnega vzdrževanja, elektro vzdrževanja, vzdrževanja avtomatike, gradbenega vzdrževanja in osrednjih služb — znižajo v delu, ki presega 1, za 20 %.

Ne revalorizirajo se na osnovi 6. in 7. člena zakona v celotnem podjetju osnovna sredstva, ki so trajno izven uporabe in osnovna sredstva, ki predstavljajo veliko orodje.

To odločitev je bilo potrebno sprejeti zato, ker ima vsaka revalorizacija za posledico zvišanje lastne cene proizvodnje. Znano pa je, da je pri nas postavljena prodajna cena aluminija in je limitirana po zveznem uradu za cene s 5640 N din za eno tona, kar je pa daleč izpod zunanjih cen. Ker so pa naša osnovna sredstva že zastarela in je njihova knjižna vrednost nerealno visoka, je bila ta odločitev utemeljena.

Določitev amortizacijskih stopenj za leto 1967

Delavski svet ni mogel dokončno določiti amortizacijskih stopenj po posameznih skupinah osnovnih sredstev, ker še ni znana revalorizirana vrednost osnovnih sredstev. Delavski svet

je zato sklenil, da znaša za leto 1967 letni obračun amortizacije 38 milijonov N din. Pri tem je določil stopnje amortizacijskega odpisa za zidane betonske objekte, kanalizacijo, železniško progo, kablove, vodovod in barake. Amortizacijske stopnje teh naprav so od 2 do 10 %. Za vse ostale skupine osnovnih sredstev pa se stopnje določijo tako, da se po ugotovitvi absolutnega zneska amortizacije po predpisanih stopnjah za gradbene objekte ugotovi najprej ostanek do 38 milijonov N din. Ta ostanek se primerja z amortizacijo po starih stopnjah in tako ugotovi koeficient, s katerim se stare stopnje pomnožijo.

Delavski svet je nadalje sklenil, da je od vseh objektov skupne porabe, za katerih uporabo ali usluge prejemamo plačila, treba obračunavati v letu 1967 amortizacijo po stopnjah, predpisanih s posebnim zveznim zakonom.

Investicijsko vzdrževanje

Ker revalorizirana vrednost osnovnih sredstev še ni znana, je delavski svet sklenil, da se stopnja investicijskega vzdrževanja za leto 1967 izračuna tako, da se znesek 13 milijonov N din primerja z revalorizirano nabavno vrednostjo aktivnih osnovnih sredstev, razen zemljišč in zagonskih stroškov in tako dobljeni procent uporablja kot kalkulacijsko stopnjo investicijskega vzdrževanja podjetja v letu 1967. K.-n.

KAJ MORAJO VEDETI LJUDJE, KI SO NA VODSTVENIH POLOŽAJIH?

Strokovnjaki, ki se ukvarjajo z organizacijo dela, so si že davno enotni v tem, kakšni bi morali biti ljudje, ki so na vodstvenih delovnih mestih. Seveda tega, kar si zamišljajo strokovnjaki, še dolgo ne bomo dosegli, saj bi morali imeti potemtakem na vseh vodilnih delovnih mestih same idealne ljudi. O tem, kakšen naj bi bil vodstveni kader, pa obstaja še tudi nekaj nerazčiščenih mnenj, saj nekateri celo pravijo, da vodenje ni nobena umetnost, ampak le vsota veščin, ki se jih da naučiti. Toda tako mnenje se mi zdi le nekoliko preveč banalno. Tisti, ki je na vodilnem delovnem mestu, mora prav gotovo imeti nekatere sposobnosti, prirojene in pridružene, ki jih drugi nimajo. Obvezno pa mora vsaj v grobem poznati psihologijo ljudi, da ne govorim o tem, da mora imeti vsaj enako, če ne že višjo izobrazbo kot njegovi podrejeni.

Zanimivo je mnenje delavcev o tem, kakšne lastnosti morajo imeti njihovi nadrejeni. Take zanimive podatke je dala anketa v 40 slovenskih podjetjih. V tej anketi so delavci menili, da morajo biti vodilni predvsem: sposobni, dobri tovariši, zavedni in iznajdljivi. Zatem sledijo naslednje lastnosti: poštrevnost, vztrajnost, iniciativnost, resnost in inteligenca. Potem navajajo še skromnost, priljubljenost, preračunljivost, avtoritativnost, redoljubnost, da vedno ve, kaj hoče, pravičnost, samozavestnost in kot zadnjo ambicioznost.

Prav tako pa so sodelavci poudarili, da vodja nikakor ne sme biti spletkar, hinavec, tožljivec, lizun, komolčar, bolešno ambiciozen in šarlatan.

Toda vrnimo se spet k mnenju strokovnjakov. Posebno daleč na tem področju so prišli znanstveni delavci vseučilišča Ohio (ZDA). S tako imenovano faktorsko analizo so prišli do sklepa, da je za uspešno vodenje važno predvsem, da vodilni:

- a) upoštevajo svoje sodelavce,
- b) dajejo in spodbujajo iniciativo.

Upoštevati sodelavce se pravi spoštovati tudi tuje potrebe in ideje, razumeti, da imajo tudi drugi svoja stališča, pokazati zanimanje za druge, posvetovati se s sodelavci na enakopravni osnovi, ne kazati svoje premoči in ne podcenjevati sodelavcev.

Vodja mora znati dati spodbudo, kadar je potrebno. Prav tako pa mora spodbujati iniciativo sodelavcev v vseh primerih, ko je to mogoče.

Pa še nekaj je zelo važno za uspešno vodenje. To je pristop k ljudem glede na njihove dobre in slabe lastnosti. Tu velja pravilo, da je treba v soljudeh spodbujati predvsem njihove dobre lastnosti. No, potrebno si je zapomniti tudi slabe lastnosti ljudi, vendar jih ne smemo nikoli postavljati v ospredje. Pogledimo tak primer. V oddelek je prišel nov delavec. Zamudil je na delo, vendar je že prvi dan zelo marljivo delal. Ob koncu delovnega časa lahko vodja pristopi k temu delavcu na razne načine. Lahko ga opomni naj več ne zamuja, ne da bi pri tem omenil tudi to, da je delavec že takoj prvi dan zelo marljivo delal. Lahko pa ga najprej pohvali, ker je pridno delal, potem pa reče, da upa, da bo drugi dan prišel pravočasno na delo. Drugi način je absolutno boljši!

Strokovnjaki so izdelali tudi nekaj pravil za vodilne, ki jih lahko vedno in povsod uporabljajo. Če bi jih vodilni vedno upoštevali, bi bilo njihovo delo dosti lažje, kot pa je sedaj. Naj naštejemo ta pravila:

- izogibajmo se preprirov;
- spoštujmo mnenje drugih;
- kadar nimamo prav, priznajmo to takoj;
- vedno poskušajmo najprej z lepim;
- spodbujmo druge, da povedo svoje mnenje;
- pustimo druge v prepričanju, da so ideje njihove;
- poskušajmo gledati na problem z gledišča drugih;
- pokažimo razumevanje za želje in ideje drugih in ne podcenjujmo jih;
- vzemimo vedno, da ima sobesednik poštene namene;
- svoje ideje prikazimo živo in prepričljivo.

Če hočemo ljudi spremeniti ali prevzgojiti, pa moramo vedeti tole:

- vedno pričnemo s pohvalo in iskrenim priznanjem;
- preden kritiziramo druge, govorimo najprej o svojih napakah;
- pustimo, da sodelavci naredijo »poučne« napake, iz katerih bodo tudi sami videli, da je bilo opozarjanje pravilno;
- vztrajajmo, da se vsak sam odloči;
- dajmo drugemu priložnost, da ohrani svoj ugled;
- hrabrimo drugega, da začne uspehe še povečati;
- ne dirigirajmo, ampak delegirajmo, to se pravi pustimo vsakemu, naj bo samo-

stojen na svojem torišču dela;

- ne kritizirajmo podrejenih pred sodelavci, ampak na samem;
- ne vmešavajmo se v pristojnosti nadrejenih in ne rešujmo nobenega takega vprašanja mimo njih;
- če vsi ti ukrepi človeka ne popravijo, rešimo problem odločno in energično, nepristransko in kavalirsko.

Če bomo res dosledno upoštevali našeta navodila in imeli vedno v mislih to, da imamo opravka z ljudmi in ne s stroji, bo odpadlo mnogo problemov, vodenje pa ne bo več muka, ampak prijetno opravilo. Ljudje ne bodo več rekli »naš stari je za bit in trmast vol«, ampak bodo videli v svojem vodji človeka in prijatelja, ki je sicer strog, vendar mu lahko brezpogojno zupajo.

Doi

Nove »gumi« leče za televizijo

Nove »gumi« leče so preizkusili na nekoliko tekmarah na svetovnem nogometnem prvenstvu v okviru evrovizijskega prenosa. Te leče so uporabne za črno belo in barvno televizijo. Omogočajo nam, da lahko snemamo panoramo celotnega stadiona, da pa s pritiskom na gumb po preteku ene sekunde snemamo panoramo tako približamo, da ekran izpolni samo en igralec ali kak poseben detajl, npr. položaj žoge.

Naziv »gumi« leče je le komercialni naziv za objektivne s spremljivo goriščno razdaljo.

Pisali so...

Čudež v tovarni

Tovariš Topolovec Jurij nam je poslal v zvezi s člankom Čudež v tovarni v decembrski številki minulega leta našega časopisa naslednji dopis:

»Spričlo članka v Aluminiju, št. 11/12, december 1966, stran 6, zaradi moje nesreče, odgovarjam:

1. Material na električnem vozičku ni bil za prenos, ker so ga delavci s težavo natovorili na moj voziček.

2. Vse navedbe v članku so neresnične. Do splošne nesreče je prišlo zaradi okvare na električnem vozičku, zaradi odpovedi električnega toka, t. j. odpovedi nožnega vzvoda in glavnega kontakta.

3. Brigadir Nemec Joža ni bil navzoč pri nakladanju materiala, prišel je šele, ko sem že ležal z zlomom noge v ambulanti, prišel pa je tov. Gegič Peter.

4. Ker pa ni bila moja osebna krivda za nesrečo, zahtevam, da se članek v splošnem prekliče kot neresničen. V nasprotnem primeru sem primoran tožiti odgovornega urednika časopisa »Aluminij« — Kidričevo oziroma člankarja L. M.

Zadnji odstavek članka pa zveni nekako zasebno ter zasmejuje fizičnega delavca.

Topolovec Jurij

★ ★ ★

Po želji tovariša Topolovca prav radi preključujemo naš članek, še posebno zaradi tega, ker so komisijski izvidi po izidu številke 11/12 našega časopisa pokazali nekoliko drugačno sliko.

Komisija za raziskavo nesreče tov. Jurija Topolovca pri DE vzdrževalni obrati je ugotovila naslednje:

— Voznik Topolovec je vozil po z gramozom nasutem terenu, kjer so ležali večji kosi gradbenih ostankov.

— Pred vhomom v elektrolizo se je elektrovoziček »odrgnil« ob avto za anodno maso, ki je prihajal nasproti.

— Ljudje, ki so bili dodeljeni v pomoč vozniku Topolovcu, niso držali ograje za vozičkom, ampak so se peljali na vozičku.

— Tov. Topolovec ni padel z vozička, ampak je stopil z vozička, ko je bruno zadelo ob betonsko ograjo.

— Tov. Topolovec je krmilno ročico potisnil navzdol do naslona, ker ga je v vodoravni ali katerikoli višji legi motila pri dvigavanju bruna, ki je zadelo ob betonsko ograjo.

— Ko je tov. Topolovec dvigal bruno, je voziček, ki je stal z enim kolesom na kosu opeke, zdrknil naprej in krmilna ročica vozička je zlomila voznikovo nogo. (Tov. Topolovec je dvigal bruno sam, čeprav trdi, da ga štirje ne bi mogli nositi).

— Komisija trdi, da za nastanek nesreče voznik ni kriv neposredno, ampak posredno. Posredno je kriv, ker bi že pri srečanju s peškim avtomobilom za anodno maso moral opaziti, da mu zavore ne delajo, ko je prišlo do rahlega trčenja z avtomobilom za anodno maso.

Dodatno k mnenju komisije pa ima služba varnosti pri delu sledeče mnenje:

Tovariš Topolovec je šolan in izprašan voznik s položenim vozniškim izpitom in je zato dolžan izvrševati vse predpise o varnosti pri vožnji z industrijskimi motornimi vozili, ki veljajo v našem podjetju. Po teh predpisih je voznik med drugim dolžan pred pričetkom dela pregledati

na vozilu uporabnost zavor in če je mehanizacija vozička dobra.

Tov. Topolovec torej pri prevzemu ni pregledal vozila ali pa je pri vožnji po nasutem terenu, zato da bi skrajšal vožnjo, polomil zavore.

Z zanemarjanjem teh dolžnosti je tov. Topolovec sam pripravil svojo neizgodo.

Tovariš Topolovec je poleg že omenjenih napak vozil na industrijskem vozilu delavce, kar je posebno prepovedano, pri tem pa je najhujše kršil predpise varstva, ker je s svojo nemarnostjo ogrožal življenje sodelavcev.

Za tak prekršek je edina primerna kazen izključitev iz kolektiva in služba varstva je že vložila zahtevek za pregon tov. Topolovca.

L. M.

★ ★ ★

Opomba uredništva: Z zgornjimi podatki, mislimo, smo izvršili našo dolžnost kot kronisti, prav tako pa mislimo, da je s tem za nas problem pojasnjen.

V prepričanju, da mu pomagajo, bi mu lahko škodovali

Dne 11. januarja letos se je v DE glinica, v obratu kalcinacije I., zastupil delavec z generatorskim plinom, ki je uhaljal iz cevi. Nesreča, kot toliko drugih, boste porekli. Nesreča, ki bo zapisana v anale, kot vse druge. Da, običajna nesreča, ki se ni niti tragično končala, čeprav bi se lahko. Nesreča, zaradi katere se ne bi bilo vredno razburjati, če se ne bi ob tem pripetilo še nekaj, kar bi lahko povzročilo zelo tragične posledice, če bi bila nesreča drugačnega značaja, kot je bila.

Zakaj pravzaprav gre?

Gre za to, kako so sodelavci ponesrečenemu tovarišu nudili prvo pomoč. Pravzaprav na prvo pomoč niti niso pomislili, ponesrečenca so skušali le čimprej spraviti v obratno ambulanto k zdravniku.

Kdor ni bil navzoč pri dogodku, bi pomislil, da so ponesrečenca lepo položili na nosila in ga odnesli v ambulanto. Pa žal ni bilo tako. Ker ni bilo pri roki ustreznih nosil, so delavci zgrabili ponesrečenca za roke in noge in ga odnesli v ambulanto.

Vidite, ravno tu pa bi se lahko zgodilo tisto najbolj tragično, če bi bila nesreča drugačnega značaja, kot je bila, recimo zlom kakega uda ali hrbtenice. V dobri veri, da pomagajo pomoči potrebnemu tovarišu, bi temu lahko sodelavci povzročili s takim prenašanjem mnogo hujše poškodbe, kot pa bi jih dobil pri nesreči. Ob tem se porajajo tale vprašanja:

1. Ali v kalcinaciji, kjer je bila nesreča, sploh ni ustreznih nosil (kako je v drugih obratih)?

2. Ali tovariši, ki so pomagali ponesrečenemu, niso vedeli, kje so nosila? Ali pa se morda niso zavedali, kako nevarno je lahko tako prenašanje?

No, naj bo kakorkoli že, treba je takoj poskrbeti, da se taki dogodki ne bodo več ponovili! Če ni dovolj nosil, jih je potrebno takoj nabaviti. In slednjič, od vseh zaposlenih je treba še bolj ostro zahtevati znanje o varnostnih predpisih in osnovah prve pomoči. Dof

Izumitelj v podjetju

Mimogrede sem zvedel, da si naš član kolektiva v maslinju doma dela stroj, kakršnega še ni.

Iz gole radovednosti sem odšel v naselje Kidričevo k mojemu prijatelju Franciju. Po kratkem klepetanju o vsakdanjih rečeh sem ga vprašal o tistem skrivnostnem stroju. Na mah je postal resen in me vprašal, kdo mi je povedal. Odgovoril sem, da se pač po podjetju o tem precej govori in da bi želel o tej zadevi kaj več zvedeti.

»Jaka, ker sva dobra prijatelja, ti povem samo pod pogojem, da ne boš vtikal svoj nos v njegovo klet.« »V kakšno klet?« sem ga vprašal. »No ja, v tisto klet bloka, kjer si moj znanec dela motorno kolo na atomski pogon, ki...« »Kaj?, ali se ti je zmešalo, pa saj to ne more biti mogoče.«

»Kaj ni mogoče? Čista resnica je in še to ti povem, da bo za dober mesec imel prvo poizkusno vožnjo in to celo v neposredni bližini podjetja, odnosno na tlakovani cesti od naselja do podjetja in nazaj!«

»Čakaj malo, občutek imam, da si še v novoletnem razpoloženju.«

»Nak, Jaka, sem čisto trezen in zdrav ter ti še enkrat ponavljam, da bo za dober mesec preizkušnja eh 15. uri popoldan in pika!«

»Veš kaj, zdaj mi je pa že dovolj. Ali se ti in tvoj izumitelj zavedata, koliko je potrebno znanja in študija za skonstruiranje takšnega pogonskega motorja na atomski pogon in vzemimo, da bi to bilo res — ali se zaveda naš tovarniški izumitelj tiste preizkušnje ob petnajsti uri, torej ob času zelo pogostega prometa?«

»Jaka, zelo si me razočaral in vidim, da sploh nimaš pojma o izobraževanju našega delavca. Poglej! Naši delavci se izobražujejo na izpopolnjevanje svojega znanja in največ iz člankov tovarniškega časopisa, kot npr. ... »O jedrski tehniki...« ipd.«

To zelo sprejemljivo znanje je moj znanec, kljub temu da je samo polkvalificiran ključavničar, zraven tega pa ima še šoferski izpit za A in B kategorijo, dobro sprejel. In kot vidiš, je izum tega leta tu.

—ker

Kje bomo zaposlovali naše delovne invalide?

Zadnji plenum tovarniškega odbora sindikata TGA Kidričevo je bil bogat po vsebini. Tudi udeležba je bila polnoštevilna, saj je bilo na dnevnem redu vprašanje delovnih invalidov v našem podjetju.

Na plenum smo povabili tudi invalide. Tovariš Brglez je kot predsednik invalidske komisije v našem podjetju poročal plenumu o problemih in razmerah delovnih invalidov pri nas. Poudarjeno je bilo, da je komisija iz dneva v dan v večjih težavah, saj se je število invalidov povečalo od 25 na 45 v zadnjih letih.

Prvenstveno so težave, ko se član delovnega kolektiva ponesreči in postane nesposoben za svoje delovno mesto. Komisija želi predvsem, da bi se delovni invalidi prekvalificirali na drugo delovno mesto, to pa večina odklanja, kar še njegov položaj otežuje, kljub temu, da mu družba plača vse stroške in da bi se lahko po prekvalifikaciji ponovno vključil v delo kot enakopraven član kolektiva. Sodijo, da ni rešitev v tem, da invalida postavimo na manj vredno delovno mesto.

Pogosti so tudi primeri, da delovni invalid v našem podjetju ne more opravljati nobenega dela, ki mu ga nudi invalidska komisija, ko pa zapusti tovarno, pa ga vidimo, da opravlja tudi

težka dela — doma. Bilo je tudi več primerov, da je v našem podjetju užival zaščito kot delovni invalid, potem pa zapustil podjetje in odšel v inozemstvo na težko delo.

Težko je razumeti DE, da se pritožujejo, češ da nekateri na delovnih mestih svojega dela ne opravljajo pač zaradi tega, ker so invalidi. Posebno pride to do veljave tedaj, ko prosijo DE več delovne sile ali pa zaidejo v večje težave. Plenum je ugotovil, da se DE izogiba teh pravilnikov in reševanja teh problemov v sami DE in iščejo rešitve zunaj DE. Na delovnih mestih, kjer bi lahko delal delovni invalid, pa večkrat vidimo zdravega človeka.

Tudi centralni organi delavskega samoupravljanja reševanje teh problemov zavlačujejo. Zaradi omenjenih dejstev je komisija za invalidska vprašanja pripravila predlog za DS, kjer je poiskala nekaj več delovnih mest za invalide. Komisija tudi predlaga, da vprašanja delovnih invalidov ne bo mogoče reševati prihodnja leta v okviru podjetja. Morali bomo materialno podpreti napore za razrešitev delovnih mest za invalide v okviru komunne, ker v okviru naše tovarne tega ne bomo mogli več reševati. Če se bo položaj še poslabšal, ne bo več delovnih mest za invalide v našem podjetju.

Predlagajo tudi, da bi invalide plačevali iz posebnega sklada pri DS, da ne bi bremenili direktno proizvodnje po DE. Potem tudi ne bi bil problem, češ da so invalidi na delovnih mestih, na katerih ne delajo in s tem nastanejo težave pri ostalih sotovarših.

Invalidi so povedali, da so imeli večje težave pri plačevanju razlike osebnega dohodka na prejšnje delovno mesto in da bodo oškodovani pri pokojninah.

Člani tovarniškega odbora so obravnavali predlog invalidske komisije in kritizirali, zakaj na DS zavlačujejo razpravo o tem vprašanju. Dobro bomo morali preučiti vsakega delavca, kje dela in kje bomo postavili invalida, da nam bo čimveč prispeval. Tudi invalidi se bodo morali zavedati svojih dolžnosti in pravic.

Plenum tovarniškega odbora je sprejel naslednji predlog, ki ga bo posredoval DS:

1. da se vnese v dnevni red DS predlog invalidske komisije,
2. da se invalidska vprašanja začno reševati v okviru občine,
3. da se formira pri DS poseben sklad za plačevanje delovnih invalidov,
4. da se čimveč delovnih invalidov prekvalificira,
5. da socialna služba TGA bolj skrbi za delovne invalide v podjetju in tudi zunaj podjetja.

Kf

K članku — kje bomo zaposlovali naše delovne invalide?

Res je, da se vprašanje zaposlovanja delovnih invalidov v našem podjetju že dalj časa rešuje. Komisija za ureditev invalidskih zadev je podala razne predloge za rešitev tega vprašanja. O njih so razpravljali organi upravljanja. Upravni odbor je na svoji seji 15. septembra 1966 razpravljal o takšnem predlogu oziroma poročilu komisije za rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov in ugotovil, da je nepopoln, zato je komisiji vse skupaj

vrnil z naročilom, da pripravi konkretne predloge. To je upravni odbor sklenil zaradi tega, ker je sodil, da ne more tako perečega vprašanja rešiti z enostavnimi določbami, da so določena delovna mesta invalidska delovna mesta ter brez vsakega opisa in navedb kategorije invalidnosti delavca, ki lahko dela na tem delovnem mestu.

Izpopolnjen predlog na zahtevo upravnega odbora je invalidska komisija dala, o čemer je nameraval upravni odbor razpravljati na seji 7. januarja 1967, vendar je bila ta seja preložena na poznejši datum.

Upravni odbor tudi ni mogel soglašati s predlogi komisije, da bi imenovali še eno komisijo, ki bi tudi obravnavala invalidska vprašanja. Iz vsega tega torej sledi, da se to vprašanje v podjetju rešuje, zaradi kompliciranosti problemov, ki se pojavljajo ob reševanju tega, pa ga ni mogoče rešiti na osnovi neprepučenih predlogov in enostransko.

Se zavedamo dovolj odgovornosti?

Z uveljavljanjem samoupravljanja v našem povojnem življenju se je marsikaj spremenilo in to tako bistveno, da smo večkrat postavljeni pred težko preizkušnjo zrelosti. S samoupravljanjem smo poleg pravic, ki so brez dvoma precejšnje, prevzeli nase tudi odgovornosti. Prav pri odgovornostih pa se še vedno ne zavedamo dovolj resno, vsaj vedno ne.

Kot člani samoupravnega organa, recimo komisije za sprejem in razpis, smo v vlogi delodajalca in samostojno odločamo o prosilcih, če jih bomo sprejeli ali ne. Tu imamo priložnost pokazati, koliko je že utrjena naša zavest in objektivnost. Pred nami je dejstvo, ali bomo dali prednost znanцу ali pa bomo res znali presoditi v korist skupnosti. Ne moremo trditi, da naše komisije niso dovolj objektivne in da se ne trudijo poslovati v korist kolektiva. Vedno to ni niti tako lahko, ker nekatere kandidate bolj poznamo kot druge in prav to nas lahko zavede v odločitve, ki ni taka kot bi bilo željeno.

Podobno je tudi pri komisiji za družbeni standard, ko mora in sme odločiti o prostem stanovanju in prosilcu. Kdo ima prednost?! V nekaterih primerih je odločitev lahka, ker je pravilnik že izločil marsikaterega prosilca. Težje je, kadar ima več prosilcev enake pogoje predpisane s pravilnikom. Takrat bo po vsej verjetnosti imel prednost tisti, ki je bolj poznan. Do takega zaključka lahko pride popolnoma nehoti, vendar bo takih primerov tem manj, čimbolj se člani, ki o tem odločajo, zavedajo svoje odgovornosti.

To sta le dva primera, kjer se stikata pravica odločanja in čut odgovornosti. Je pa danes vse naše delo in sodelovanje v samoupravnih organih tesno povezano z enim in drugim. Tega se moramo zavedati prav vsi, tisti ki smo jih izvolili v samoupravne organe, da nas zastopajo, kot ostali volilci, da volimo res primerne predstavnike. Ta zavest bo morala biti tako močna, da bodo volilci slabo izbranega predstavnika, ki se ne zaveda svoje naloge, klicali na odgovornost. —čk—

... pišite nam

Privezovanje bremen na kavelj žerjava

V našem podjetju je veliko število delavcev, ki se ukvarjajo s privezovanjem bremen na kavelj žerjava. Ker se pri tem delu lahko pripetijo nezgode z resnejšimi posledicami, bom naštel nekaj glavnih stvari, ki jih je pri tem delu nujno potrebno upoštevati.

OBIČAJNA SREDSTVA ZA PRIVEZOVANJE BREMEN

Kakor je razvidno iz skic, lahko uporabljamo med členom in kavljem verigo ali jekleno vrv.

Če uporabljamo jekleno vrv tako, da je ta vpletena v kavelj in člen, mora pletenje izvesti delavec, ki je vajen takega dela. Vpletanje mora biti izvedeno tako, kot to zahteva pravilnik o HTV ukrepih pri delu z žerjavi.

Na jekleno vrv lahko pritrdimo kavelj tudi s pomočjo privijalk.

Ker si s tem načinom sestavljanja pomožnih nosilnih sredstev pomaga veliko delavcev, bom navedel, kako je potrebno tako delo opraviti.

Če hočemo pritrditi jekleno vrv s pomočjo privijalk, moramo to opraviti na sledeči način: pri vrveh premera do 15 mm moramo uporabiti najmanj 3, pri vrveh do premera 30 mm pa najmanj 4 privijalke. Razdalja med prvo in zadnjo privijalko, pri vrveh premera od 8–15 mm, mora biti najmanj 20 premerov vrvi. Pri vrveh premera od 16–20 mm je najmanjša razdalja med končnima privijalkama 15 premerov vrvi. Pri vrveh premera od 22–31 mm je najmanjša razdalja med prvo in zadnjo privijalko 12 premerov vrvi.

Vrvi, ki se uporabljajo za privezovanje bremen, morajo zadostiti vsem pogojem, ki veljajo za jeklene vrvi, ki služijo kot stalna nosilna sredstva na žerjavih.

Uporaba zarjavele ali kako drugače poškodovane vrvi za privezovanje bremen je prepovedana.

Verige, ki jih uporabljamo za privezovanje bremen, morajo biti izdelane po veljavnem jugoslovanskem standardu.

Sestavljanje verig s pomočjo plamenskega varjenja ali s pomočjo obločnega varjenja je našim varilcem prepovedano. Prav tako je prepovedana izdelava kavljev in členov za izdelavo pomožnih nosilnih sredstev.

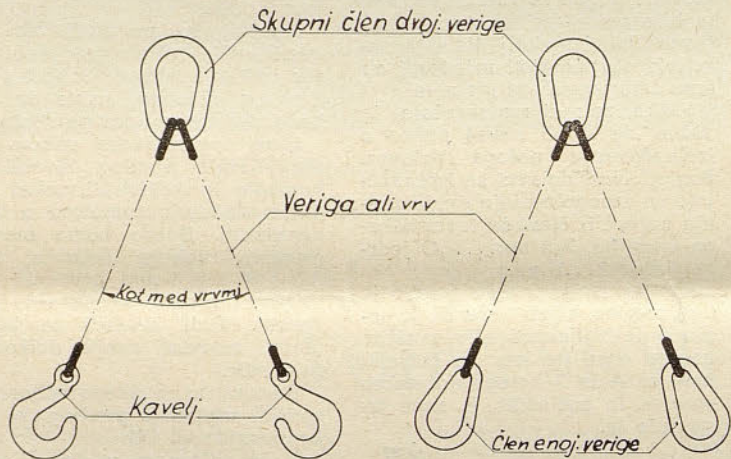
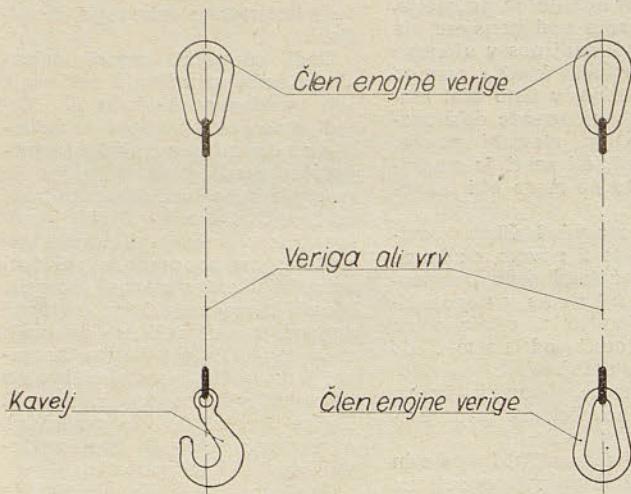
Če hočemo verigo skrajšati, moramo to izvesti s pomočjo skrajševalnih členov, nikakor pa ne z vezanjem verige v vozle.

veriga ali vrv ima na vidnem mestu označeno nosilnost (na kavlju ali členu), česar s težo bremen ne smemo prekoračiti.

Če so pogoji, pod katerimi dvigamo breme, neugodni (sunki, nizka temperatura ipd.), moramo

upognjena prek ušesa, ki je vstavljeno v člen ali kavelj.

Nosilnost dve- ali večstremenske verige se manjša z rastočim kotom med verigami ali vrvmi. Če je kot manjši od 90°, se nosilnost dve- ali večstremenske

nosilnost verige zmanjšati za polovico.

Za privezovanje bremen, ki so občutljiva za poškodbe (struženi ali brušeni izdelki), uporabljamo tudi vrvi iz konoplje ali sintetičnih vlaken. Te vrvi morajo imeti prav tako označene nosilnosti.

Verige in vrvi morajo biti uskladiščene na posebnih stojalih tako, da so obvarovane pred

verige ali vrvi zmanjša na dve tretjini; če pa je kot med 90° in 120° se nosilnost zmanjša na polovico.

Pri dviganju bremen je največji dovoljeni kot med vrvmi ali verigami 120°.

Če imamo 3, 4 ali večstremensko verigo, se računa kot da nosita samo dve vrvi ali verigi, razen če nosi vsaka vrv ali veriga svojo breme, katerega teža pa ne sme presegati nosilnosti ene verige ali vrvi. Vse verige, kavlji, vrvi, privijalke in vsi ostali nosilni elementi morajo imeti dokazilo o kakovosti (atest), ki ga izda izdelovalec ali drugi pooblaščen zavod. Uporaba nosilnih sredstev brez atesta je prepovedana.

Kriteriji, ki so opisani v tem članku, so povzeti iz Pravilnika o HTV ukrepih pri delu z žerjavi Ur. l. 29/64.

Naraščajoča poraba elektrotehniškega aluminija v ZDA

Posledica naraščajoče porabe aluminija za prenos in razdeljevanje električne energije v ZDA je absolutni rekord, ki so ga zabeležili v porabi aluminija za potrebe elektrotehnike. V letu 1965 so približno 95% vseh novih prenosnih prog na ozemlju ZDA zgradili z aluminijevimi vodniki. Uporabi le-teh pa se odpirajo velike možnosti tudi pri gradnji kablinskih omrežij za prenos in razdeljevanje električne energije.

Franc Kosi pri pletenju jeklene vrvi

Veriga s kavljem, ki smo jo potopili v raztaljeno kovino, je neuporabna in jo je treba zamenjati. Enojna ali večstremenska

vlago in prahom. Pred uporabo je treba verige in vrvi pazljivo pregledati. Vrv je najbolj občutljiva na tistem mestu, kjer je

Franc Šegula, delavec v kanalski skupini

Kanalska skupina

Kanalsko skupino pozna v tovarni skoraj vsak delavec. Vendar so s posebnostjo dela te skupine seznanjeni le redki. Kanalizacija v naši tovarni je prepredena kot ožilje v nekem organizmu od peskolovcev, požiralnikov, izlivov in drugih priključkov prek stranskih in glavnih kanalov in revizijskih jaskov do odvodnega kanala Kidričevo—Studenčnica—Drava.

Delo kanalske skupine je v glavnem v zemlji — v kanalih, kjer skrbi za njihovo nemoteno delovanje. Kubičke in kubičke vsedlega in strjenega materiala je potrebno odstraniti iz betonskih cevi raznih premerov, kajti

preseki kanalov ne sme biti zmanjšani. To delo je treba opraviti globoko sklonjen s primernimi pripravami in orodjem. Treba je upoštevati navodila za varno delo, kajti razni plini in drugi materiali, ki lahko nepredvideno zaidejo ali pa se ustvarijo v kanalih, povzročijo težka obolenja ali pa celo smrt nezavarovanemu delavcu. Zaščitna maska s filtrom sodi med redna osebna zaščitna sredstva delavcev navedene skupine.

Naša kanalska skupina šestih delavcev skrbno izpolnjuje zaupano ji nalogo in skrbi za varnost pred poplavlami in drugimi zastoji v zvezi s kanalizacijo.

ŠOLE V ŠTEVILKAH

Ob začetku šolskega leta 1966-67, to je septembra lani, je bilo v Jugoslaviji 673 poklicnih šol, ki vzgajajo kvalificirane delavce. V 6922 oddelkih se je šolal skupno 199.301 učenec. Če računamo, da je pri nas blizu 20 milijonov prebivalcev, je po teh podatkih vsak stoletni prebivalec obiskoval eno od poklicnih šol. Največ poklicnih šol je v SR Srbiji, in sicer 217, v Hrvatski 174, a najmanj v Črni gori — 15. Po številu učencev je vrstni red po republikah naslednji: Srbija — 71.842, Hrvatska — 54.694, Slovenija — 26.755, Bosna in Hercegovina — 25.937, Makedonija — 15.979 in Črna gora — 4494. Po številu učencev je naša republika na tretjem mestu, pred BiH in Makedonijo, ki sta po številu prebivalcev pred nami.

Z ozirom na prejšnje šolsko leto se je število učencev na teh šolah zmanjšalo za 22.288 in to največ pri nas, kar za 6925 učencev. V Črni gori pa je nasprotno letos celo 590 učencev več kot leto poprej. Navedeni podatki nam zgovorno dokazujejo, da se nam v bodoče ne bo treba bati priliva mladih kadrov na kvalificirana delovna mesta.

Srednjih strokovnih šol je v letošnjem šolskem letu 540, dve več kot leto poprej. Po strokah je stanje tako:

Tehniške šole — 179, ekonomske — 178, kmetijske — 47, prometne — 18, medicinske — 87 in šole ostalih strok 31. V vseh navedenih šolah je 198.706 di-

jakov, od tega več kot polovica samo v SR Srbiji — 107.263. Največ dijakov je v tehniških šolah — 76.736, nato na ekonomskih — 67.993, na medicinskih — 27.290. Na ostalih šolah je število razmeroma nižje. V letošnjem šolskem letu imamo celo dve srednji strokovni šoli več kot leto poprej. Učencev je pa za 608 manj.

Po republikah je stanje naslednje:

	(učencev)
— Srbija	225 šol — 107.263,
— Hrvatska	120 šol — 34.430,
— BiH	70 šol — 23.448,
— Slovenija	57 šol — 15.620,
— Makedonija	46 šol — 12.850,
— Črna gora	13 šol — 5.095.

Tudi za srednji strokovni kader kmalu ne bomo več v skrbeh in bo čez nekaj let marsikateri delavec zamenjal miselno delo za hitro dvigala in s tem tudi naša proizvodnost.

Upamo, da se bomo Jugoslavanji tudi po tej strani približali ostalim industrijsko razvitim deželim. Število gimnazij se je od prejšnjega leta povečalo za 12 in jih je sedaj 400 s skupno 180.615 dijakov. Prejšnje leto je bilo 3273 učencev manj.

Odstotek dijakov v gimnazijah je le malo pod 1%, medtem ko

Nadaljevanje na 8. strani

Ali je to potrebno?

Že dalj časa govorimo, kako varno delamo in kako so naši obratni prehodi urejeni.

Kot je videti na fotografijah, ugotavljamo, da le ni vse v najlepšem redu in da si med drugim lahko privoščimo tudi razne akrobatske skoke.

Na 1. in 2. sliki vidimo prehode, ki nazorno kažejo svoje stanje. Seveda se postavlja vprašanje, kdo je kriv za to?

Na žalost tega nihče ne ve, ker stoji namreč grešni kozel v temi.

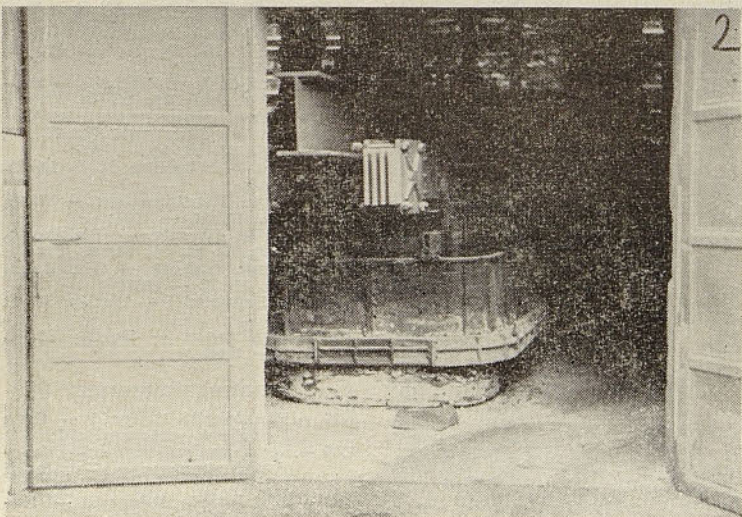
Na 3. sliki pa opazimo našega vrhunjskega skakalca, ki je po končanem delu s sodelavci strokovno naložil ostružke na miag voziček. Mimogrede naj omenim, kot vidite sami iz slike, da služi ta voziček po »varnostni plati« samo za prevoz takšnega materiala.

Iz 4. slike pa vidimo, da je naš skakalec že uspešno pristal na tleh in se iz varnostnih razlogov skrčil pred kamero za miag. Ob pogledu na sam miag pa sami presodite, kaj vse se lahko pripeti.

Iz vseh štirih slik lahko zaključimo, da odgovorne osebe za nadziranje določenih opravil ne izvršujejo svoje naloge.

Prav tako se ne zavedajo usodnih posledic, ki takemu »pravilnemu delu« sledijo.

-ker

Kaj smo dosegli na področju sodelovanja Ruše-Impol-Kidričevo?

V zadnji številki »Aluminija« je tov. MEŠKO povedal, da je kolektiv premalo seznanjen o nekem sporazumu, ki je dosežen med našimi podjetji.

Nadalje obravnava, kako je z integracijo, in da zadnje čase o tem ni povedal kaj določenega SINDIKAT. Poudaril bi, da smo o tem, kar smo dosegli na področju sodelovanja, tudi članstvo redno obveščali. Kar pa zadeva poslovne odnose, pa je o njih razpravljala DS. To mislim predvsem na odobritev dinarskih sredstev IMPOLU in o težavah okrog dobave glinice RUŠAM, kar je bilo v razpravi na UO.

Sindikati se ni vmešaval v strokovne analize glede integracije, ker sodi, da je to dolžnost strokovnjakov in organov upravljanja v podjetju. Sindikat je dal samo predloge. Sodili smo, da se lahko odloči upravljavec šele potem, ko bodo analize gotove, ko je prepričan, da ima pred seboj pravične rešitve, če teh ni, pa je nujno, da uvajamo aktivizem in praktičizem z vsemi negativnimi posledicami.

Naš cilj tudi ni bil integracija na papirju, ker bi s takšno integracijo več škodovali kot koristili kolektivu. Naš sindikat je trdil, da je važno, da izmenjujemo izkušnje organov delavskega samoupravljanja, sindikata, ZK, da sodelujemo na športnem in kulturnem področju in da vplivamo, da se naše poslovno sodelovanje čimbolj izpopolni. Nadalje, da sodelujemo s strokovnjaki teh podjetij — seveda vse v okviru možnosti podjetja.

Lahko pa trdimo, da smo v tem sodelovanju in izmenjavi izkušenj dosegli velik napredek. To se vidi na vseh področjih, saj so tudi odgovorni ljudje v podjetjih vzeli vso zadevo bolj resno. Posebno še po uvedbi gospodarske reforme, kjer zadeve niso tako enostavne. Na zadnjem sestanku

so to potrdili tudi vsi trije direktorji podjetja, da ni ovir za še globlje sodelovanje na področju poslovnih odnosov. Bila je želja, da takšna posvetovanja vključujejo še v bodoče, ker lahko razčistimo tudi tiste stvari, ki se danes delajo težave in zavirajo še globlje sodelovanje.

Tudi na področju delavskega samoupravljanja imamo podobne probleme in uspehe. Na nekaterih področjih smo napravili korak naprej v našem podjetju, na drugih področjih pa IMPOL in RUŠE. Na teh sestankih podrobno prediskutiramo in izkoristimo izkušnje.

Tudi na športnem področju smo dosegli uspehe. Iz leta v leto se to področje širi. Letos je bilo tekmovanje v RUŠAH, kjer je sodelovalo več kot 100 športnikov iz treh podjetij. Za naše praznovanje, t. j. 21. november 1965, je tekmovalo 160 tekmovalcev iz raznih panog. Tudi gasilci tekmujejo.

To sodelovanje se je razširilo, kot sem že omenil, na vsa področja in smo kot sindikalni delavci zadovoljni z uspehi. Za nas ni važna formalna integracija ali uradna listina o integraciji, ker že tako nastopamo skupno kot metalurški delavci in se naš družbeni razvoj vse bolj nagiba k temu, da bomo morali zrahljati ograje tovarn in skupno reševati proizvodno in družbeno problematiko. Naša dolžnost pa je, da težimo za tem; nimamo pa pravice nekaj vsiljevati kolektivu, kar temu ni v korist ali pa škodovati njegovim ekonomskim interesom. Zato sodimo, da je tako sodelovanje v vseh oblikah najbolj primerno in da je odvisno od aktivnosti ne samo sindikata, temveč vseh treh kolektivov. Končne koristi oziroma rezultati bodo tudi koristili vsem trem kolektivom.

Kf

Razvoj elektrogospodarstva SR Bosne in Hercegovine

Na ozemlju današnje SR Bosne in Hercegovine je bilo pred drugo svetovno vojno več manjših elektrarn s skupno instalirano močjo 70 MW, od tega je odpadlo 60 MW na termoelektrarne. Največja termoelektrarna je bila TE Zenica z močjo 21 MW, od hidroelektrarn pa je bila največja HE v Jajcu z močjo 8 MW. Letna proizvodnja električne energije je bila 120 do 130 GWh.

Danes ima elektrogospodarstvo SR Bosne in Hercegovine 787 MW instalirane moči; od tega odpade 464 MW na HE, 325 MW pa na TE. Proizvodnja električne energije v letu 1965 je bila 2746 GWh, kar je za 708 GWh več, kot so porabili to leto v tej republiki. Z dograditvijo hidro in termo objektov, ki so še v gradnji, bo znala skupna instalirana moč 1355 MW, proizvodnja v povprečnem hidrološkem letu pa bo okrog 6600 GWh.

Natrijev vodnik namesto bakrenega

V Ameriki so začeli izdelovati vodnike, katerih jedro je narejeno iz natrija. Ti imajo sicer za 45% večji premer, a so kljub temu za polovico lažji od bakrenih vodnikov. Proizvajalec teh vodnikov tudi trdi, da je lažje izdelati natrijev vodnik s polietilensko prevleko, kot pa enak bakren vodnik. Prednost teh vodnikov se kaže tudi v večji možnosti zvijanja in v nižji specifični gostoti.

Na zapadu so v letu 1964 porabili 103.400 t aluminija za izdelavo konzervnih škotel. Poraba aluminija v konzervni industriji pa se še dalje hitro veča. V novejšem času zapirajo konzerve z aluminijastimi pokrovi, ki se potem enostavno odpirajo kar z rokami.

Temne barve bodo izginile iz industrije

Bleščeči se del katerega stroja vpija samo 5 odstotkov svetlobe, ki pada nanj; temno siv vpija okoli 70 odstotkov svetlobe; črno pobarvan stroj pa vpija kar do 95 odstotkov svetlobe. Kadar delavec, ki dela, recimo na stružnici, odvrne pogled s svetlega predmeta, ki ga obdeluje, na temni stroj ali tla, potrebuje nekaj sekund, da se njegov vid prilagodi mnogo manjši osvetljenosti teh predmetov.

Izračunano je, da tak delavec v času ene delovne izmene iz-

gubi okoli pol ure časa za prilagajanje vida na tako različno osvetljene predmete, ki so v njegovem vidnem območju. Dandanes ves napredni svet opušča barvanje strojev in delovnih prostorov z nekoč tako popularnimi »praktičnimi« temnimi barvami, saj že povsod priznavajo, da je pravilno barvanje prostorov in strojev zelo važno za kondicijo delavcev in povečanje produktivnosti njihovega dela.

D

Čiščenje odpadnih voda

Raziskovalci inštituta Max Planck v Münchnu predlagajo revolucionaren način čiščenja odpadnih vod, ki predstavljajo v industrijskih deželah vse resnejši problem. Raziskovalci namestijo čistilne odpadne vode s trsem. Trsno tkivo je izredno porozno — vsebuje 22.500 por na kvadratni centimeter. V tem poroznem tkivu se relativno hitro oksidirajo organske spojine, predvsem fenoli, prav tako pa hitro odmrjejo koli bacili. Trdijo, da je nova metoda še enkrat bolj učinkovita od najboljših do sedaj znanih metod.

Največja jedrska centrala na svetu

Družba Florida Power Light Co pripravlja gradnjo trenutno največje jedrske centrale na svetu. Centrala, ki jo bodo gradili v neposredni bližini Miamija, bo imela instalirano zmogljivost 760 MW.

Predvideni stroški gradnje znašajo 100 milijonov dolarjev.

Turčija je v letu 1964 uvozila 5800 t aluminija. Da bi zadovoljili potrebe industrije in olajšali konkurenčno borbo z drugimi državami, pripravljajo izgradnjo lastne aluminijske industrije. V preteklih letih so odkrili rudna ležišča z zalogi 28 milijonov ton boksita. Ta boksit vsebuje 60% Al_2O_3 , 6—7% SiO_2 , 14—16% Fe_2O_3 . Neko ameriško podjetje jim bo za 65 milijonov dolarjev uredilo boksitni rudnik, kateri bo zagotovil boksit za letno proizvodnjo 100.000 t glinice. Po pogodbi z mednarodno banko si bodo zgradili hidrocentralo z močjo 500.000 KW. Ta bo zagotovila letnih 850 milijonov KWh električne energije, potrebne za proizvodnjo 50.000 t aluminija. S Sovjetsko zvezo pa so sklenili pogodbo o sodelovanju in strokovni pomoči pri izgradnji te elektrolize.

